

Nieuwe Rode Lijst voor Vogels

Vrijdag 5 november ondertekende minister Veerman van LNV de nieuwe Nederlandse Rode Lijst van bedreigde broedvogels. De Rode Lijst is tot stand gekomen met medewerking van SOVON Vogelonderzoek Nederland (basisgegevens) en Vogelbescherming Nederland (advies). Uit de lijst blijkt dat het in ons land slecht gaat met de akker- en weidevogels, aldus Vogelbescherming Nederland. Op de lijst prijken in totaal 78 vogelsoorten, waarvan de populaties in meer of mindere mate bedreigd zijn of die geheel uit ons land zijn verdwenen. Nieuw op de Rode Lijst is onder meer de huismus, wiens aantal sinds de jaren zestig is gehalveerd. Een aantal soorten is van de vorige Rode Lijst verdwenen, omdat het met hen inmiddels veel beter gaat.

Tweëntwintig akker- en weidevogels op de lijst

Niet minder dan 22 soorten van het boerenland staan op de Lijst. Daaronder vogels, zoals grutto, tureluur, veldleeuwerik en graspieper. Zo is het aantal grutto's – Nederlandse weidevogel bij uitstek – sinds 1960 achteruit gegaan van 125.000 naar minder dan 45.000 broedparen. Van de veldleeuwerik (momenteel 50.000-70.000 paar) is sinds 1973 maar liefst 90% verdwenen. Belangrijkste oorzaak daarvoor is de intensivering van de landbouw met overbemesting, ontwatering, monoculturen van maïs- en grasland en het feit dat weilanden steeds vroeger en vaker gemaaid worden. Andere soorten, zoals patrijs, steenuil, grauwe vliegenvanger en kneu zijn de dupe geworden van het verdwijnen van kleinschalige, agrarische cultuurlandschappen. Sinds de jaren zestig zijn knotwilgen, houtwallen, hagen, hoogstamboomgaarden en ruige overhoekjes met kruiden massaal uit het Nederlandse landschap verdwenen. Daardoor kampt bijvoorbeeld de steenuil met een afname van 50 tot 75% en is een algemene broedvogelsoort als de kneu gehalveerd (thans 40.000 – 50.000 paar).

Negatieve trend voor de huismus

De algemeenste soort die ooit bij ons voorkwam – de huismus – is zo hard in aantal achteruit gegaan, dat de soort thans als 'gevoelig' op de Rode Lijst staat vermeld. Alleen al in de periode 1990-2002 nam de populatie met 40% af. Voor 1980 was er nog sprake van 1-2 miljoen paar huismussen, thans is daar niet meer dan de helft van over. De negatieve trend is te wijten aan het gebrek aan nestgelegenheid in nieuwe gebouwen door ongeschikte daken en dakpannen, terwijl veel oudere gebouwen door renovatie en isolatie ontoegankelijk zijn geworden. Daarnaast schiet het voedselaanbod op veel plaatsen tekort. Braakliggende terreinen zijn gedecimeerd en graanakkers, waar huismussen in de nazomer massaal foerageerden, zijn vervangen door maïsakkers.

Positieve ontwikkelingen

De nieuwe Rode Lijst Vogels 2004 toont ook positieve veranderingen. Zo staan lepelaar, ooievaar en ijsvogel door hun toename in de laatste tien jaren, niet langer vermeld. Dit is onmiskenbaar een gevolg van beschermingsactiviteiten. Op de Lijst staan 8 vogelsoorten die voorheen niet in Nederland broedden en tegenwoordig vaste voet onder de grond hebben. De natuurlijke vestiging van de nieuwkomers (roodhalsfuut, kleine en grote zilverreiger, brilduiker, slechtvalk, oeverloper, grote mantelmeeuw en kortsnavel-boomkruiper) wordt zeker als een positieve ontwikkeling gezien en is onder andere een gevolg van nieuwe natte natuurgebieden.

Samenvatting van e-mail nieuwsbrief van Vogelbescherming Nederland, januari 2005